

Завой

Седмичник за култура, изкуство, критика и общественост.

Задачата на човъка на земята, назначението на всеки откъс от човъка, е: да бъде ту ученик, ту работник, или по-верно, да бъде едновременно ученик, учител и изследовател.

Карлейль

На работа!

Дълговият сезон за културните работници започва и тази година в тежки и тревожни дни. Стихията на войната бушува, разстройва и руши живота, над който натъгват все нови и по-големи изпитания, мъчно поносими вече. Тия изпитания очертават днешната война като враг на всички, като враг, особено на малките неутрални народи. Конто непосилно понасят последиците ѝ, защото с тежки, силни, скъповащи, тъ, обаче, няма да върнат живота назад. Устрема към по-светли дни ще си пробие път през тях, по който творческите сили победно ще се разгърнат, за да градят въ труд и радост общият прогрес.

Към него именно, има дълг за данъ всън културен работник — бил той малък или голям. Дълг за данъ има всеки честен човък на словото и перото, който чувства живия живот на милионите хора и, който помни винаги, че е плът от плътта и кръв от кръвата им.

Културни дейатели, от градове и села — на работ!

Съ дружни сили плиснете светлина срѣд нурода. Пропъждайте неуморно мрака, за да се открие предъ тоя народ път към по-честити дни.

„ЗАВОЙ“

Борба за хлѣбъ и победа

Политически дневник

Тоталната война продължава да бушува с неспихаваща сила надъ външно спокойните Британски острови. Старата империя се тресе изъ основи, въ отчаяна борба на живот и смърт. Нечувани опустошения, безбройни жертви, смъртен ужас, безкрайни страдания! Но главната цел — сломването на духа и на живота въоръжена сила — все още не е постигнато. Свръхешката на войната, предприета за края на вѣтото, очевидно, е още твърде далеч. Зимата приближава, бурит и мъглитъ сжщо, и макаръ нѣкои да смятатъ, че последните ще благоприятстватъ проектираните десанти, много признаци сочатъ, че той ще бъде отложенъ за идната пролѣтъ.

Сигурно е обаче, че взаимните бомбардировки ще продължатъ, съ огледъ да бъдатъ разрушени всички жизнени обекти на неприятеля. Шомъ каго войната не може да бъде спечелена бързо съ фронтална атака, трѣбва да се извършатъ обходни движения. Трѣбва да се завоюватъ всички области и пунтове, отдето би се затруднили противникътъ, както въ продоволствено, така и въ военнотъ отшшение; трѣбва да се разпръснатъ силитъ му, да се унищожатъ всичките му скрити съюзици. Трѣбва да се спечелатъ и такива територии, които да обекчатъ продоволствието, както на воюващите, така и на заваляните страни, нждето хлюпа гладна зима.

Две сж посоки, на нждето може да се тръгне. Старата мечта къмъ Българъ и Индия (неотропъ и несмѣтени богатства) е най-привлѣкателна. Но тамъ, както и по пътя за тамъ (Балканитъ и Турция), се преплитатъ интереситъ на добросъседска Съв. Русия, и по-нататък на Съед. Штати, които се смятатъ за наследници на

Англия. Остава другата посока — Африка, нждето може да бъде срѣщната — и то далеко — само Чино Самъ. Италианската вѣция срѣщу Египетъ е само началото. Германия и Испания скоро ще я разширятъ. Африка е колониална мечта и до известна степенъ тя може да обекчи и продоволствено. Задачата не е лека, силитъ се прѣскаятъ. Британските острови може да останатъ въ тѣла опасна, засилваща се бѣза, но поне презъ зимата едва ли ще има другъ изходъ.

Междувременно въ Далечния изтокъ, следъ америк. забрана и следъ 31-годишната война въ Китай, Япония сжщо усѣща остриятъ спазми на кризата и мизерията, а „безтопанственитъ“ области на Индийския океанъ засилватъ апетита. Но Британската наследница зорко бди. Тя става настойчива на Канала, нсконю ще вземе подъ крилото си и другитъ доминиони, а може би и Индия. Войната приближава съ бързи крачки и въ Зап. полушери.

На Балканитъ владее миръ, равниво пазенъ отъ Съветитъ. Но до кога? Особено въ южнитъ му области, които сж стратегически тѣли на Египетъ сната вѣция.

Следъ срѣщата на Рибентропъ и Мусолини въ Римъ този миръ може да бъде нарушенъ още въ най-близкитъ дни, освенъ ако Гърция капитулира. Това обаче, не е сигурно.

Решолата въ цѣлия святъ (изключая Русия и Ю. Америка) е слаба. Африка тази зима няма да нахити Европа. Въ кървава борба за хлѣбъ и свобода воюващите лагери правятъ отчаяни напѣни, съ колосални опустошения и жертви, срѣдъ които изгарятъ всички придобивки на културата, безъ да може никога отъ гѣхъ да каже съ положителностъ, чия ще бъде победата.

Светославъ Василевъ

ИВ. МАТЕЕВЪ

АКТЪ

Пролѣтъ на човѣка

Подъ изследка: Политическиятъ опитъ Г. Коста Тотевъ пише въ „Тракийецъ“ — Я-болкъ:

Българскитъ народъ днесъ ликува по случай присѣдиняването на една частъ отъ земитъ на нашитъ деди къмъ майката Отечество. Душата му крѣпне отъ радостта на настоящето и отъ надеждитъ за бъдещето. Двадесетъ и седемъ години нѣтъ нашитъ народъ жтѣвъ за загубата на живи части отъ своето тѣло. Загубата бѣше голяма. Матерински блага излизаша и духовни се пропѣха.

Българската държава, една роля на новъ организационенъ животъ, въ малкото време на съществуванието изнесе две продължителни войни. Политическиятъ опитъ на людетъ, които оглавяваха нашата държава не бѣше голямъ. Нашитъ тогващни люде не бѣха зотели на голѣми политически събития отъ междудържавенъ характеръ. Мно-

зинството ставаше жертва на увлѣчения въ едно или друго политически учение, а това бѣ пагубно за междудържавнитъ отношения. Държеше се повече на фразата, отколкото на дѣлото. И така, като резултатъ на една политически неопитност, нѣ съвършени катастрофално двете изпитания презъ 1912 и 1915—1918 години.

Българскитъ народъ остана да живѣе като осакатена птица. Голѣмитъ минаваха, събитията се нижеха. Много нѣща протеккоха, обаче, все пакъ надеждата която оставаше у насъ, бѣше достатъчна да държи отворени очитъ ни. Тѣ глѣдаха и нищо не пропушаша. Творческитъ сили не прѣставаха да работятъ. Опититъ растѣше. И днесъ, когато голѣми държави воюватъ до крайната победа, българскитъ народъ, въоръженъ съ достатъченъ политически опитъ, не ще излѣзе изигранъ.

ВИЧО ИВАНОВЪ

ПОВЕСТЬ

Г ъ л ѡ б и

(Продължение отъ брой 31)

наблюдаваше гълъбнитъ на покрива на къщицата, шептѣше на себе си:

— Прокудени... Сжщи бѣжанти Прокудени... Истински бѣжанти! — И сливаше въ едно недѣлно цѣло човѣшката сжбаса сжбата на гълъбнитъ.

IV

За кжсо време гълъбнитъ сѣмѣнаха съ новитъ условия на живѣене.

Следъ като чичо Никола нареди, нждето трѣбваше гълъбарницитъ, вратата на обора стоя нѣколко дни отворена. Презъ времето, когато къмъ обора човѣкъ не се мѣрваше,

гълъбнитъ любопитствуваха да се запознаятъ съ новата обстановка. А и линтѣ, ношитъ за студѣваха — зимата надничаеше отъ гребена на балкана и се готвеше да слѣзе въ селото, въ равнината.

Добитѣтъ не напушаше обора: дветѣ волчета и крава — кога летѣли, кога прави приливаша предъ яслиитъ.

Гълъбнитъ рѣдко се решаваха да летятъ къмъ полето; не само защото за тѣхъ се грижеха вече чичо Николай, а и за туй, че по нивитъ нѣмаше никакво зѣрно. Тамъ — въ полето само арани ята се виеха — ту се издигатъ високо надъ

тѣжнитъ нива, ту нахалцатъ по бръстове, диви круши или клонати орѣхи спорятъ на високо.

Наврѣдъ тичаше влаженъ и студенъ вѣтеръ.

Въ началото — плахо, а сѣгнѣ — спокойно, тѣ се пренескоха въ обора по гълъбарницитъ. Скоро гълъбнитъ свинѣаха съ тритѣ домашни животни въ обора, а и отъ къщици хора вече не се плашеха. На земята, подъ самитъ гълъбарници запрястиха едно капенно корито: сутринъ, когато Станчо хвърляше зѣрно на гълъбнитъ, не забравяше да имъ сѣмѣни водата.

Гълъбнитъ издава известна прибузваностъ къмъ стопанитъ, и особено — къмъ мъничкия, който се грижеше за тѣхъ.

Следъ пързитъ нѣколко дни отъ настѣвяването си по гълъ-

барницитъ сутринъ тѣ посрѣщаха Стоянчо съ радостъ. Шомъ отвореше вратата на обора и ги извикаше, тѣ веднага се разхвърляха и единъ — презъ другъ бързаха да му изкажатъ на своя птичи езикъ благодарността си! Ще нахлѣкватъ по раменетъ му, по главата му — и въ гугукация и галювани пиукания изкавятъ прѣскитъ зѣрно. И това го правѣха всички гълъби! Въ такива посрѣщания тѣ проявяваха трогателно нѣжността на своитъ птичи сърца, на своя простъ животъ. Тѣ мушеха човѣчитѣ съ въ врата, въ ушитъ на малкия! А по-нѣкога отъ нетърпение го и поклѣваха — по тѣй, че Стоянчо въ всичко това чувстваше привързаността имъ.

Когато оставаша ненахранени или пакъ безъ вода въ кори-

Видниката предъ обора като се изпичаше, постепенно се избѣстряше.

Селото млѣчеше подъ тежката вѣла отъ дъждя и мъглитъ. Въ тая есенна глухота се чуваше рѣмченето и ласкето на ядовити кучета.

Като привърши работата си, чичо Никола излѣзе върѣва двора и се загледа наблизу и далечо.

Слънцето напрегна мисци и разбѣ натежалитъ надъ полето облаци.

Заблѣстѣ огромно портокалено петно. То все повече и повече растѣше, докато найсетне блѣсна и селото, като глѣба на слънце следъ дъждъ.

Глѣсцата на пустинитъ за плаване лѣчица изплѣваха удилкитъ съ весела глъчка, съ безгрижии. А чичо Никола, като

На актуални теми

Освобождението на Добруджа

Както въ столицата, така и въ цялата страна, българският народ прояви по случай освобождението на Добруджа, своите истински духовна сила и своя истински здрав разум. Освобождаването на една от големите народни мечти — връщането на Добруджа на България — бѣ посрѣщано отъ всички българина съ най-дълбока радост, намѣрила мощенъ изразъ въ устроения спонтанно изъ цялата страна манифестации и тържества.

Връщането на Добруджа на България се посрѣща съ такава радост отъ българския народъ по много причини. Преди всичко, съ тоя исторически актъ се поправя една голяма несправедливост, извършена въ Букурещъ и Нюй по отношение на нашия народъ. Нѣма и не може да има истински българинъ, който, независимо отъ политическите си и други убеждения, да не е чувствувалъ най-дълбоко тази несправедливост и да не се е борилъ за нейното премахване. Самиятъ фактъ, че необходимостта на това връщане бѣ призната напоследъкъ не само отъ пресата и мѣродавните фактори на нашите най-искрени приятели, но даже и отъ „Таймс“ и „Танъ“, които на времето си защитаваха Букурещкия и Нюйския договори, показва достатъчно действителното значение на този актъ.

Крайно поучително е, при това, че нашия народъ, въпреки нѣкои „жертви“, за които говориха и самъ г. Поменовъ въ речта си следъ сключаването на споразумението въ Крайова, (плащане на глобална сума отъ 450 милиона лева, принудителното изселване на населението отъ северна и южна Добруджа и пр.), посрѣщна постигнатото споразумение съ дълбока и спонтанна радостъ. Причината за това се крие не само въ факта, че Добруджа се връща, най-сетне на България, но, също така, че връщането става не по пътя на войната, а по пътя на мирното разбирателство между двата съседни народа, които иначе сж живѣли и биха могли да живѣятъ въ вѣченъ миръ и най-добри съседски отношения. И тъйкато въ връзка съ това обстоятелство нашиятъ народъ прояви тия дни своята истинска народна мъдростъ, своя истински народенъ здравъ разумъ, своя истински народенъ реалистиченъ усѣтъ. Приднешното необикновено сложно и и пълно съ всевъзможни опасности свѣтовно и балканско положение, крайниятъ искания и безкомпромисното поведение

биха били опасни не само за самата наша страна, но и въобще за мира на Балканите и въ цяла източна Европа.

Българскиятъ народъ не е забравилъ и никога нѣма да забрави, че съ поправянето на несправедливостта по отношение на южна Добруджа, не се изчерпватъ несправедливостите, извършени по отношение на България, и то не само въ Нюй. Българскиятъ народъ, обаче, разбира, че връщането поне на южна Добруджа по миренъ пътъ, макаръ съ известни жертви и съ известни компромиси, струва неизмѣримо повече отколкото връщането на сѣщата по пътя на войната, която, веднажъ разразила се на северната граница на Балканите, кой знае, къде и какъ би могла да бѣде ликвидирана и какво би донесла на българския, румѣнския и всички останали балкански и небалкански народи. И тъйкато поради това нашиятъ народъ посрѣща съ такава дълбока радостъ и съ такава дълбоко удовлетворение постигнатото по миренъ пътъ споразумение въ Крайова.

Всѣки, който би искалъ да се запознае по-отблизо съ чувствата, настроенията и разбиранията на тържествуващиятъ народни маси, искрено и инстинктивно изказващи нѣкои свои съображения по поводъ на известните факти отъ външно и вътрешно политическо естество, лесно би се убедилъ, че тъйкато мирниятъ характеръ на постигнатото споразумение по Добруджанския въпрос е онова обстоятелство, което предава особена дълбочина, сила и значение на всенародните тържества въ връзка съ връщането на Добруджа на България.

Всички ние, българските политици и идеолози, щомъ искаме да бѣдемъ истински български политици и идеолози, сме длъжни да отчетемъ това извънредно важно обстоятелство. Всички ние, българските политици и идеолози, щомъ действително желаемъ да вършимъ истински народна и истински българска политическа и идеологическа работа, трѣбва именно отъ стана на тържествата по случай освобождението на Добруджа, да се проиникнемъ най-дълбоко отъ истината, че пътятъ за по-нататъшните успѣхи и победи на българската национална политика е само единъ: *не противъ, а съ народа*.

Това е основната поука отъ народните тържества по случай освобождението на Добруджа.

(изъ вѣкъ „Заря“)

Тотѣ — гълъбътъ, видѣха ли вратата на обора, отворена, излизаха на двора и отиваха, чакъ на пруста. При такива случаи стопанитѣ знаят, че тѣ или сж гладни или пъкъ — жадни и веднага се погрижаватъ за своитѣ хвърцати приятели.

Когато Стоянчо биваше на училище, или пъкъ — вънъ отъ селото, за гълъбътъ се грижеше неговата сестра, Велка.

Откакъ гълъбътъ отседнаха, бѣ изминало доста време. За писмото въ възелчето подъ крилото на качулатия се бѣ разчуло. Гълъбътъ привлѣкоха вниманието на мало и голѣмо; славата имъ се носѣше отъ уста — въ уста, отъ една къща — въ друга. Човѣкъ не остана въ селото, който да не

бѣ научилъ за тѣхъ и тѣхната далечна родина... Всѣки, който минеше покрай чичо Николовата къща, не можеше да не се спре и потърси да ги види на покрива.

Чувствата на чичо Николовото семейство къмъ гълъбѣта бѣха такива, че сякашъ му бѣха дошли не хвърцати, а истински гости — другари на Люциния мжжъ, Димитъръ. Животътъ на семейството и сждбата на гълъбѣта се сплетоха, станаха едно.

Всичко трѣгна тѣй, че гълъбѣтѣ като да сж били и гълъбѣтѣ въ дома на чичо Никола. Изненадата съ писмото подъ крилото на качулатия гълъбъ отдавна се изживя не само отъ селото, а и отъ чичо Ни-

Репортажъ на в. „Завой“

Майка-мѣченица

Въ многоликийтъ днешенъ животъ каточе ли е безмислено да се спре човѣкъ надъ една сждба, надъ сждбата на едно живо същество отъ безбоя, който житейскиятъ приливъ влѣче, отвлѣча и захвърля, където и кѣто свари.

Една сждба! Какво е тя въ сравнение съ сждбата на всички ни?

И все пакъ и тогава когато сме свикнали съ естествена оценка на човѣшкия животъ, има още сърца, които трепватъ предъ умирающия — предъ протнатиятъ консулиращъ смъртницъ или предъ бавногаснещиятъ човѣкъ, чийто дни нищетата е преброяла.

Тия безименни и сиви хора, съ преброяни дни, всѣки отъ насъ е свикналъ да вижда каточе отрепки, които пълпятъ по дѣното, извънъ строя, извънъ законитѣ, извънъ грижитѣ за „гражданинѣтъ“...

Свободни, съвсемъ свободни отъ всѣки и всичко, тѣ търсятъ съ протегната ръка човѣшкото милосърдие, чийто стойностъ опредѣлятъ огризкитѣ и сухиятъ залькъ.

Отъ дни наредъ предъ пжтната ми врата се спира една и сѣща просекиня — дребна, мършава старица, беззъба и грозна, съ изгасналъ и блуждаещъ погледъ.

Пушамъ въ протегнатата ѝ костелива ръка по нѣкоя монета и оставамъ задъ себе си просекшата благодарностъ — еднаква за всички подаяния.

Днесъ просекинята пакъ не ме забрави. Дадохъ ѝ монетата и я погледнахъ любопитно, безъ да ща, каточе за прѣзъ пътя я виждамъ. Посѣгайки за милостинята, тя схвана това.

Азъ съмъ, сине. Не ме ли позна? Нали минавамъ всѣкога и край тебъ за помощъ?

Искахъ да устоя — да не ѝ отворя, но не успѣхъ.

Коя си ти? Виждамъ те, че минавашъ, давамъ ти кога каквото мога, но не знамъ коя си.

Никжде не съмъ те виждалъ преди.

Жива трепка мина по изсъхналото лице на просекинята. Вниманието ми я стопли и тя се опита да се усмихне така, както въобще измчненитѣ хора се усмихватъ — студено, безсърдечно.

Азъ ли коя съмъ? Стара и немощна жена, която нѣма нийде никого. Просекиня съмъ. Холя, чукамъ по чундирѣ врати и така се мжча да живѣя. Бѣжжанка съмъ, продължи глукъ отъ я и приклекна до прага. Избѣгахъ отъ Македония съ децата си. До като бѣхме тамъ още мжжъ ми се поболѣ и почина. Азъ дойдохъ тукъ съ момчето си, такова кѣто тебъ, и съ едно пелиначе-момиченце.

Момчето ми работеше тукъ-тамъ, но бѣше слабо-заболѣло отъ грѣдна болестъ, залена се и се стопи, безъ да мога да му помогна. Момичето поизрастваше малко. Дадохъ го работничка въ фабрика. Работи тамъ доста време. Припечелваше по нѣкоя пара, азъ пъкъ чудно работѣхъ и се така се поменувахме.

Единъ денъ момичето ми се върна по-рано отъ работа.

Ободохъ си ржката, мамо, ми каза, но нищо ще ми мине. Ржката му се поду и за нѣколко дни отиде. Кръвта му се отровила.

Две голѣми и свѣтли сълзи се отрониха и поеха пътъ надолу — презъ бръчкитѣ. Въ плахъ и хрипѣвъ гласъ се сподавиха две имена, две склпи имена за майката-мѣченица.

Какво трѣбваше да ми каже тя за себе си още? Стана, погледна ме, благодари ми още веднажъ за монетата и пое пътъ къмъ чуждитѣ врати, изъ които пролуки, навѣрно, я спорѣща често и съ ругатни, които правѣха залькъ ѝ още по-сухъ и по-горчивъ.

Ст. Завоевъ

Варненци и гости на града посещавайте вегетарианския ресторантъ

З Д Р А В Е

ул. Ц. Ворисъ (до бонбонения складъ ф. ка“ Балжкчиевъ)
Тамъ се сервира винаги евтина, питателна и разнообразна храна приготвена отъ прѣсни продукти и чисти — крави и дървено масло.

Отъ посещението ще останете доволни.

Запомнете: вегетариански ресторантъ „ЗДРАВЕ“

Излѣзе отъ печатъ и се пуста въ продажба новата книга на Стефанъ Ив. Стояновъ

КОГАТО МЪГЛАТА СЕ ВДИГНЕ

РАЗКАЗИ

Книгата се доставя отъ книжарница „ОБРАЗОВАНИЕ“ — Варна. Цена 25 лв.

Отъ поста

на „Завой“

Свѣтлина, повече свѣтлина за младетѣ

И тая година вратитѣ на Университета за останати автори за болшинството млади, които мелятъ да продължатъ образованието си. „Липсата на мѣста“ съ бѣде пакъ оправданието, подъ което правятъ полчищата обществени формули — да, назвали производството на вишеститѣ, тъй като държавата не бѣла въ състояние да имъ намѣри мѣста — да ги пласира изъ канцеларитѣ на разнитѣ ведомства.

Въпреки, че извънъ тия ведомства има широко поле за проява на полчищитѣ висше образование, реченъ ли да се позволимъ на цифритѣ отъ официалната статистика, горната формула съ опровергава. Опровергава и самия животъ, особено живота въ българското село, където броя на лѣкаритѣ (медицини и ветеринарни), заболжаритѣ, агрономитѣ, лесовѣдитѣ и др. е недостатъченъ, съвсемъ недостатъченъ.

Всички грижи, следователно, за българското село, което е било и ще бѣде народностната ни крепостъ, нѣма да доведатъ до чинитѣ резултати, щомъ канцеларитѣ е недостатъченъ — дѣловитѣ канцеларитѣ отъ млади и просвѣтени хора, чийто умове и здрави мислици могатъ да изгради по-добро бъдеще.

Нали по сѣгди и мѣднини ежечасно се казва, че бѣждатъ е въ младетѣта ни? Или това не се отнася за българската младежъ, чийто усложненостъ трѣбва да бѣде гордостъ за народа ни.

Така е било... така е и днесъ

Думата ни е за културнитѣ тържества, които се готвятъ въ столицата, презъ есента, по време на гостоприемната седмица.

Отзвучи на интереса къмъ тѣхъ, макаръ и твърде рано да е още, почина да стигатъ и до провинциите, до тая провинция, която е длъжна да ги приеме, да ги посети, безъ да се интересува кой готви тия тържества и какъ. Впрочемъ кѣто вижамъ, така и сега, навело стои конитѣ, нѣкакъвъ, навѣрно, чийто членове, за съжаление, се развърдаха. Така поне се схваща отъ подемната въ пресата, която независимо ного засѣга и какъ, открива и обрисова нередостната наша действителностъ. Само тѣхъ, който е бѣлъ далечъ отъ нея, не е виждалъ, не веднажъ, а хиляди лжти: изкористені културни начинания, докато сж още въ зародишъ-изкористени отъ търговци на културното попроче, които днесъ сж лѣви, утре дѣсни, днесъ борчески писатели, утре платени малчиалци — съ голѣми имена, съ малка стойностъ, съ тѣсни дрехи, но съ широки и пълни джѣбѣе.

„Честни“ граждани съ прѣсѣтжна изобретателностъ

Ако сте по-сѣмли и ги наречете търгаше, нѣма да сгрѣшите.

Единъ такъвъ „честенъ“ гражданинъ се бѣше приготвилъ да влѣзъ тържествено въ Добруджа, съ надежда преварително да получи комполно право за продажба на хартиени триколоврчета. Направилъ си бѣше смѣната: толкова приходъ — разходъ — толкова чиста пара.

Сега се оплаква, че кѣтка пъкъ му минала — на него, на сѣщиятъ търгашъ, съ мазна усмивка и дебелѣ крака, на които биха припелнали пранги, работени по специална мѣрка

Наблюдателъ

Четете в. „Завой“

нахвatre въ своитѣ недра слѣнчевата топлина и многобройнитѣ насѣкоми.

Пусто и тжжно бѣ навредъ. Шумата въ гората надъ селото — отдавна бѣ онакала. Съ това и горския животъ се скри, потъна.

Катеричката се суетѣше по клонетѣ на дървасата, понѣкога тѣ слизаше и по земята да търси храна.

Сега и вълкътъ по често можеше да се види като тича и прекосва джравитѣ, да се спира отъ време-навреме и душѣ съ вирната муцуна, да се оглежда като подгоненъ и дебелъ... Понѣкога той дълго се заглеждалъ надолу къмъ равнината, където е изпитавалъ смѣлостта на своя звѣрски гнѣвъ! Тамъ лежатъ селата, като тръвици,

НА МАЛАДИТЪ ВЪ В-КЪ ЗАВОЙ

Рада Ралица

Младенцата и книгата

Стане ли въпрос за родната книга, нашата младеж винаги е обвинявана неоснователно, че отблъзва да чете, че страни от художествената книга и разпилява времето си по празни и повърхностни занимания. Тъзи обвинения, разбира се, неотговарят на истината и показват до каква степен обвинителите познават малко младежта и сж чужди на нейните болки и стремежи.

Чез издадената книга мжно се пласирва, това съвсем не значи, че нашият народ, а ней-вече младежта, не обича да чете. Напротив, ако надникнем въ схлупенит селски и градски квартали читалища, където и въ които младежта взима активно участие, ние ще видим колко много е заинтересувана последната от книгата и сж каква голяма жарта тя търси... Причинит за слабия пласмент сж от най-разнообразно естество. От една страна лошото материално състояние, въ което се намира младежта (а тая младеж, която най-много желее да чете е най-загрозена икономически), от друга страна липсата на голям избор от истински хубави, полезни и ценни книги, които действително ще задоволят всичките стремежи и желания на съвременния младеж, които ще наситят жаждата му към по-добър живот и ще го изпълнят с борчески настроения, с вяра въ бъдещето.

Нашата трудова—градска и селска—младеж е откъляла от осмиднит си срѣства и въ най-тежкит години, за да си набави ония книги, които наистина наситят духовния ѝ глад, които отразяват мъжките и нерадостит ѝ съвсем не е чудно, че съчиненията на Ботевъ, Яворовъ, Смирненски, Гео Милевъ, Людмил Стояновъ, Кръсть Бѣлевъ, Николай Хрелковъ и други оже, сж излѣзли си по нѣколко издания вече и се четат най-много от бедната младеж, въпреки, че никой отъ тях не сж „признати“ оже за писатели отъ официалнит критики. А какъ можемъ да искаме трудовият младеж да отгѣли пари отъ малката си заплата за луксознит книги на нѣкои писатели, които пишатъ за нѣща чужди, непоз-

нати нему? Какъ можемъ да го обвиняваме, че не чете тия автори, когато последнит го презират? Когато тѣ пишатъ за него, а за нѣкакви си „нѣжни сърдца“, „мечтателни очи“, „химери“? *Нашата прогресивна младеж, излязла отъ здравит, творчески срѣди на народа и закаленъ сж идеит на великит български бунтари и пѣвци за свобода, знае какво да чете, знае кое трѣбва да чете и кога да презира!* Най-после пъкъ, какъ нашата младеж може да обгради сж внимание и тая категория писатели, които отначало сж били сж напредничави схващания и върно и честно сж разгрѣтали въ произведения си всички болки на младежта, но отпосле, подъ суетното желание за слава и официално признание, сж продали най-свѣтит си чувства, сж сжали сж срѣдит на народа и по най-безчестенъ начинъ сж си извоювали кариера? *Младежта е бинаги признателна къмъ тия духовни творци, които доблестно и борчески бранят истината отъ безчестието, но тая знае оже въ поощадно да си откъщава на дезертирствит и безгробничит.*

Друго едно обвинение се хвърля върху младежта, че тая нѣма усѣтъ къмъ хубавит книги, че не умѣе да подобере, да оцени истинското художествено творчество предъ булеварднит безсмислици, блудкавит пикантерии и повърхностнит сензационни измислици. Това обвинение е погрѣшно—то може да се отнася само за тая отрицателна, бездейна и безъ идеали „златна младеж“, която живѣе въ охолство и е далечъ отъ творческата, прогресивната, народна младеж. А тая „златна младеж“ има най-големия материални възможности да купува добрата, полезната книга.

Нека сега—когато сме предъ новия литературенъ сезонъ и ние да пожелаемъ, щото нашата младеж да чете повече, и то тия книги, които отразяватъ живота правдиво, даватъ изразъ на всички несправди и противоречия въ живота и които подбуждатъ борчески чувства и настроения: а — на нашия писател — да има честно отношение къмъ проблемит въ живота, да бди зорко на фронта на истината и да изтъква въ творбит си напред-

Изъ живота на младитъ

К. Георгиева и Ив. Страхиновъ

Младитъ творятъ

Думата е за творчеството на ония млади, които погледи boldly и сж въра сж отправени къмъ бъдещето и за които стремежа къмъ прогрес и свѣтина осмисля жлвота, а многостранната житейска действителност представлява не-пресъхващ изворъ за творческо пресъздаване. Съзнала много добре своето историческо призвание, тази прогресивно-творческа младеж твори и ще продължава да твори ценни произведения въ сѣроизмичната на прогресивната литература.

Чез несъмнени творчески-тъ възможности на младитъ, показватъ множеството вестници, списания, списборници, отъ които личи, че тѣ се стремятъ и могатъ да създадатъ прогресивна литература. Тѣ ясно съзнаватъ, че „литературата играе голяма и отговорна роля въ обществения животъ“ (П. Тимофеевъ). И отъ тамъ — сериозното и критическото отнасяне къмъ творческата действителност, безкористното и честно служене на фронта на прогреса и красотата и горещият идеализъмъ къмъ гонимата целъ.

Изкуството на младитъ творци е поставено на здрави и непоклитими основи, защото се твори въ духа на новия художественъ реализъмъ. Новият художественъ реализъмъ е оня методъ на изкуството, който възпитавъ ново обществено съзнание въ човѣка и се бори съ остатѣтит на старитъ преживялци въ съзнанието на хората. Това е методът на устремения къмъ новъ животъ въ изкуството, това е методът,

който позволява да се създадатъ пълноценни образи на освободената човѣшка личност, на действително героичнитъ характери“ (П. Тимофеевъ).

Изкуството е висша дейност на човѣка. То трѣбва да служи на обществото, народа и човѣчеството. Всѣко художествено творчество ще бжде разбрано и оценено, ако е идейно и органически свързано съ живота на широкитъ народни маси и ако отразява ония устреми и положения въ живота, които сж обществено и идейно значими. Живото социално чувство, аналитичността, пълната обоснованост и логическа последователност — всичко това трѣбва да легне въ основата на новата художествена литература. „Не е необходимо да говоримъ за „адамови рали“ и „кървавъ потъ“, когато не дадемъ да се разбере коя е причината, следствие на какво и защо, и до кога ще бжде така, какво трѣбва, а какво се върши и пр.“ (Крумъ Пеневъ).

На младитъ творци се налага основно „да познаватъ действителността, въ която живеятъ и работата на силитъ, които я движатъ“ (М. Горки). А това води къмъ приобщаване на изкуството съ живота. Нека младитъ бждатъ все така смѣли и продуктивни въ своето творчество! Нека творятъ, но никогда да не измѣнятъ на себе си и на другитъ. Сами тѣ трѣбва да взематъ отрицателно становище срещу „прелетнитъ птици“ и никогда да не „прелетяватъ“.

Нека иматъ все така борчески и динамично чувство, съчност и свежестъ, и тѣ ще успѣятъ въ стремежа си да творятъ прогресивно искусство.

КОЛБАСНИЦА СЛАВИ ВАСИЛЕВЪ-Варна

УЛ. ЦАРЬ БОРИСЪ 5 — Телефони 22.83 и 28-72

предлага на своитъ клиенти:

КАЧЕСТВО

ВКУСОЪ

ГАРАНЦИЯ

БЕЛЕЖНИКЪ

Кой е Пантелей Матеевъ?

Богомилъ Ноневъ въ „Златорогъ“ разглежда книгата „Шлепове“ отъ Пантелей Матеевъ и сочи като голямъ плюсъ социалнитъ тенденции въ поезията му.

Това звучи нѣкакъ странно, но не и изненадващо, особено затѣзи, които познаватъ Пантелей Матеевъ.

Нѣкога той бѣше редакторъ на спрѣния на времето в-къ „Кормило“. Всички знаятъ какъвъ поетъ бѣше тогава Пантелей Матеевъ. „Хамалитъ и азъ“ бѣше книга, която раздвижи сърцата. Стиховете като: И най-безумниятъ рекордъ нагоре въ стратосферата гигантскитъ пробой дори въ земнитъ недра подъ Гибралтаръ не ще ни изведатъ отъ такъва ба-риерата на този свѣтъ — прогнѣли и старъ. се учеха на изустъ.

„Хамалитъ и азъ“ бѣше откровение на една честна и твърда (тогава) душа. „Хамалитъ и азъ“ бѣше единъ протестъ, но уай, той остана върхътъ, до който стигна въ развитието си Пантелей Матеевъ. Отъ тоя върхъ той започна да слиза надолу.

Дойде „Меридианъ“ (вотъ му сборка). Съ нея — когато да пише вече само луми, чина за Ботевско начало въ живи му не може и да се помисли. Поетътъ Пантелей Матеевъ почна да се свива и пригъва къмъ условията. А прибави къмъ това и устата му.

И ето той пусна „Шлепове“. Богомилъ Ноневъ казва, че въ нея авторътъ постигналъ идеята за завършеностъ и вървѣлъ отрицателно становище срещу „прелетнитъ птици“ и никогда да не „прелетяватъ“.

Богомилъ Ноневъ го казва това — младото духовно дете на „Златорогъ“. А ние ще кажемъ, че ако „Шлепове“ се прекръсти на „Некрологъ“ нѣма да се сгрѣши. Но нека да довършимъ. Въ тоя моментъ Пантелей Матеевъ е на гишето на „Златорогъ“ и чака Влизането му, обаче, мжно се реди — така изгледа. И Пантелей Матеевъ за да не рискува не сксва съ старитъ си връзки, съ старитъ си позиции. Това, разбира се, го води всѣкжде и никжде.

Тежъкъ е животъ, какво да се прави!

Ахилъ

Вѣтерътъ огъва цѣлата гора, а спре ли понѣкога да духа — тя все оже продължава да шушне своята потайностъ.

— Гора, майко, рождена, лѣте ти пѣше съ птицитъ, зине пъкъ више съ вѣлцитъ...

Орелътъ отъ Градиската яхъ нѣмаше вече работа въ негостоприемното схлупено небе: стои той по скалитъ, като вкамененъ — като че никога не е летѣлъ, никога не ще и полети.

Сега чичо Никола по-често отиваше въ обора да поглежда да не само добитѣка, а — и гължбитъ. Последнитъ вече бѣха свикнали и съ него, та го посрѣщавъа тъй, както — неговия синъ. Понѣкога, макаръ и да нѣмаше кой знае каква работа, той спираше ту предъ

единъ, ту предъ другъ гължбарникъ и искеше да разбере — какво правятъ гължбитъ. — Никой отъ тяхъ оже мѣжѣхъ, други — вече бѣха измѣтили, та се чуваха да пишатъ малкитъ имъ, а трети се готвѣха да снасятъ и сжщо лежахъ въ гнѣздата си. Спрѣлъ предъ гължбарницитъ, чичо Никола се отдаваше на мисли за войната, за гължбитъ, за телгто човѣшко, което принудавъ хората да се скитатъ отъ едно мѣсто на друго — като прокудени домашни птици, безъ да могатъ да кажатъ: „Стига!“

Наблюдаваше той гължбитъ, посѣгаше да улови нѣкой отъ тяхъ, и когато това станѣше — бащинско чувство го завладѣваше. Тѣ не бѣхаха отъ него. Не само времето бѣ, което накрая гължбитъ да свикнатъ съ

семеитвото на чичо Никола: тукъ тѣ срѣщавъа грижи, които биха могли да опитомятъ и най-дивото същество! А гължбитъ на чичо Никола и безъ това си бѣха питомни.

Съ зазимяването — гължбитъ рѣдко излизавъ на дворе, но излѣзъха ли — не се бавахъ и бързо се връщаха въ гължбарницитъ си.

Като гледаше кроткия добитѣкъ въ обора и гължбитъ, които се бѣха привързали, чичо Никола се размисляше за людската и своя тежъкъ животъ; за сждбата, която отъ известно време насамъ измѣчваше домашнитъ му — зетѣтъ му — какъвъ не сж обаждаше, никой нищо не знаеше за него. Въ мислитъ му се намѣсваше и мисълта за онова писмо, ко-

ето откри подъ крилото на качулатия гължбъ.

Дъщеря му, Люца сънъ не я хващаше: мѣжѣтъ ѝ Димитъръ като че се бѣ зарекълъ да пише. Люцината тревога се предаваше и на останалитъ отъ чичо Николовото семейство, та съ нея натежа и общата мъка въ къщи.

Чичо Никола бѣ човѣкъ твърдъ на воля и все внасяше у своитъ щогоде въра въ бъдещето.

Тѣй си течаха днитъ и нощитъ.

Животътъ въ гължбарницитъ се умножаваше, растѣше. Но, работитъ въ семеитвото на чичо Никола не вървѣха: хората въ селото започнаха да си шушукатъ — съ Люциния мѣжѣ, наистина се бѣ случило

нѣщо, но никой не знаеше — какво...

Най-сетне колкото и истината да бѣ тежка, та най-първѣта да стигне въ чичо Николовото семейство: при едно сравнение тамъ нѣкъде къмъ Манкала, Димитъръ билъ раненъ и го отнесли въ Добричската военна болница! Съ какво и къде бѣ раненъ той — никой нищо не знаеше.

Падна снѣгъ. Изчезнаха мъглитъ. Небе синьо — снѣжна земя.

Северниятъ вѣтеръ тинаше въ селото, по полето — залели навредъ. Той така бѣ затегналъ снѣга и земята, че оже на другия денъ, откакто навалѣ — стана плѣзгаво, като пързалка.

Ал. Русановъ

Пансий — възрожденецът
от Хилендаръ

Навсѣкжде, изъ цѣлата страна чествуваха отца Пансия — родоначалникътъ на възрождането ни. Чествува го, на прѣвъ планъ, учащата се българска младежъ, която непрестанно, съ пълни шепи, черпи живи струи отъ тая свѣтла епоха, която написа най-свѣтлихъ страници въ историята ни, която роди и обезсмърти най-големитъ ни борци за свобода, правда и човѣчностъ.

Култа къмъ епохата на възрождането ние въ кръвата на тая младежъ. Съ тоя култъ тя подхранва пристражнитъ си въ живота, съ тоя култъ тя продължава епохата на новото, на днешното възрождане. „История славяно-българска“ на Хилендарскиятъ възрожденецъ бѣше протестъ противъ заспалата българска свѣстъ, която бѣ начертала пътъ къмъ народността ни обезличаваема — идеалъ на политическитъ ни и духовни поробители.

Свѣтълъ джѣзъ озари робскитъ души, които се слѣха, за да развирятъ сили въ кървава борба — разплата, изъ пожарищата на която изгрѣ свобода на България, извоювана, платена съ кървава данъ.

И днесъ историята продължава да се пише. Пишатъ я по бойнитъ полета, въ фабричитъ и училищитъ — навсѣкжде където има хора — борещи се за хлѣбъ и слънце, за просвѣта, за истина и справедливостъ. Въ труднитъ пѣтъ на тая борба дѣлото на Пансий — възрожденецъ отъ Хилендаръ, буди чувства на вѣчна признателностъ и почитъ, защото е остолюско-борческо дѣло.

Наша поща

Ал. Луановъ — с. Савино, Ломболско. Изпратенитъ ни разкази ще използваме. Единъ отъ тѣхъ ще помѣтимъ въ следващия брой на вестника.

Стражински — с. Вѣбелъ, Търговишко. Стиховетъ ви биха били още по-добри, много по-добри, ако имъ дадете въдълбочена разработка. Обърнете, сжшо така, внимание и на езика, за поета това е необходимо.

Ив. Вѣдринъ — Плѣвенъ. Изпратенитъ ни „Единъ отъ говоръ“ не помѣстиме, поради лично-полемистичния му характеръ. Пратете друго — за вестника виѣ сте цененъ сътрудникъ.

Б. Кючуковъ — Камбанинъ. Преработете „Сърдцето“ и ни го изпратете да го помѣстимъ — освободено отъ стихоплетството, което подтиска идейната му и художествена стойностъ.

Студъ — непоносимъ. Човѣкъ не смѣ да излѣзе на улицата. По къщитъ въ котли топѣха снѣгъ и пояха добитъка.

Овчаритъ докараха стадата отъ кошаритъ въ село.

— Туй, дѣто нѣкои видѣли дропили по полето, — разправяше вечерта чичо Никола въ къщи, никакъ не е на добро. Зимата отъ сега стѣга, че да видимъ...

— Какво ли правятъ беднитъ наши момчета на войната! — загрижена, чина Николица отплесна разговора.

— Ти, сега нѣма ли за нѣщо друго да приказвашъ, че за войната... — соня я чичо Никола, като знаеше, че Люца само това чакаше...

— То, човѣкъ пѣкъ да не се обиди!

— Дѣе обади се, обади се,

Завръщане

Пакъ съмъ тукъ. Наоколо нивята. Плиска ме обилна свѣтлина. Въ алатенъ прахъ се къпи равнината — Тръпне като влюбена жена!

Тя ме чака — ето — азъ се връщамъ, Лѣгамъ върху жадната ѝ грѣдь, Тя съ пригъдка толпа ми отарѣща И ми шепне катъ на роденъ братъ.

Тегнатъ ми клепачитъ — заспивамъ, Но покой не дава ми гласа На земята... Страстно ме опива Съскаща недалечъ коса...

Всичко тукъ по своему говори... Колко обичъ въ този миръ личи! Пѣсенята подъ роднитъ простори Като химнъ на любовта звучи!

Необятна мѣжа се преплита Въ тѣхъ миньорни химни на труда. Радостта селяшка, знамъ, е скрита Въ пазитъ на черната бразда.

Да разровимъ угаритъ стари, Синове, на плоднитъ поля, Та когато свѣтълъ денъ удари, Тя да плисне бѣлитъ села!

Ф. Свезинъ

Полетъ надъ родната земя

Отъ моторъ излитвамъ въ небесата, Но съ радното отъ страна се свързамъ здраво съсъ земята — приемамъ всѣка новина...

Лети мотора надъ полята съ ритмично, биещо сръдце, засмѣни селяни въ нивята размахватъ дланести рѣце.

Въ полетата ритмично тракатъ съсъ плугове отзадъ — въ страни можжитъ машини „трактори“ шофирани къмъ нови дни...

И бодъръ братъ на воля пѣе загляданъ въ прѣснитъ бразди — Полето широко се чернеа и близо другъ моторъ гърми...

Летя съ мотора въ небесата и гледамъ селянина — братъ какъ крачи съ радостъ възъ душата по своя новъ голготенъ пѣтъ...

Летя, но искамъ да-се върна отново младъ сръдъ тѣхъ поля и съ обичъ всички да прегърна ведно съ цѣлата земя...

Ив. Страхиновъ

ЖЕНА

Днесъ не мога да бжда онай подчинена, безправна жена, на която дѣдитъ ви омая сж цѣлували страстно уста,

за която се борѣли рицари и воювали разни страни, а на любимата името срчайки Донъ Жуанъ е отровна пилъ.

Въвъ вѣка на живота тревоженъ, въвъ вѣка на борбитъ гнѣва, е понесла жената възторжено една смѣла и бодра мечта.

Подъ ржцетъ ѝ днеска машинитъ се въртатъ хармонично въвъ тактъ и съсъ мѣжа въвъ борбитъ и грижитъ тя върви ржка за ржка.

Съсъ лице обгорено и волево и съсъ смѣло и буйно сръдце, къмъ живота осмиленъ и воленъ тя протяга свободни ржце.

Катя Георгиева

но, като хората... — и чичо Никола й смigna и сочеше съ очи къмъ Люца, безъ да го забележи. — Кой не знае, че война се води! Разбрахме, от давна знаемъ!

— Ти, тате пѣкъ не давашъ на мама дума да продамъ! Какъ си станалъ, не може да те разбере човѣкъ. Нѣма да говоримъ за войната... Като че нѣмаме човѣкъ тамъ, та не трѣба да приказваме. Димитъръ билъ само раненъ, но кой знае — какъ и кжде...

— То, дѣще, азъ само тѣй... Какъ сега за войната ще говоримъ! Какъ полза отъ туй, че сме говорили? — Нито ще я спремъ, нито пѣкъ съ приказки на раненитъ ранитъ ще зетворимъ...

— Отъ зло до зло има разлика, — обърна се чина Нико-

лица къмъ дѣщеря си, Люца. — Раненъ ли е човѣкъ — все единъ денъ ще оздравѣе... Мъртвитъ — тѣхъ никой не ще пробудя за новъ животъ!

Тѣй си говорѣха тази вечеръ у чичо Николиви, докато стериатъ стана ядосанъ, взема газеничето и кибрита и отиде въ обора да навиди добитъка, въ гълъбарницитъ да надникне.

Въвъ вѣтритъ не спираше, но небуто бѣ чисто. Той като да духаше не само по земята, а и горе, та звездитъ мигаха, като саѣщи на продукъ. Месецъ нѣмаше, а нощъ — бѣла, като децъ! Самата равнина подъ селото се бѣ изпънала на дълъгъ и ширъ — като че дни и нощи да вървишъ, нѣма да я извършишъ. Въ заледения снѣгъ се оглеждаха небесата, съ многобройнитъ

Стихотворенъ Искренски

ФЕЙЛЕТОНЪ

Жената и кучето

Праздниченъ следобѣдъ. Пролѣтъ. Паркъ. Дърветата — раззеленени. Алентъ — оросени отъ пролѣтния дѣждъ. По тѣхъ — множество разкождащи се хора. Ние съ другаря Мавровъ вървимъ по централната алея и коментираме последнитъ политически събития. Увлѣкли сме се и почти сме се спрѣли. Наоколо минаватъ безарийни върволици хора. На имъ обръщаме внимание, както и тѣ на насъ, зеръ, всички сме люде обикновени — хиланденъ токъ — не претендаваме никакви крѣщящи качества. Тѣй, нали? Но, все пакъ между съставнитъ части на тоя потокъ има своего рода индивиди, които привличатъ погледитъ на другитъ. И така, ние, съ Мавровъ почти сме се спрѣли. Сядаме на една отъ близкитъ пейки и продължаваме разговора си. Въ сжщия моментъ дочуваме единъ викъ, който приковава погледитъ ни.

— Морисъ! Ела тукъ! Морисъ! — Една висока дама върви насреща ни. Кучето, което току що призова, минава покрай насъ и се върща при нея. Тя сядна на една отсрещна пейка, сваля отъ рамото си хубавата кожа, оправя замрежената си шапка и кръстосва кракъ въръз кракъ.

— Морисъ, кжде ходишъ глупако?

— Ха, ха, ха... смѣятъ се задъ нея нѣколко дами.

— Ти си тукъ, Мари? И какъ си се разположила?

— Охъ, Божичко-о-о — нова шапка!!!

— Ахъ, Мари, и съ лакирани клепачи... Ти си просто очарователна! Зареждатъ се „охъ“ и „охъ“, ласки, капризи, имена — Вероника, Пегги, Астѣ... и пр. и пр. Едно босоного момиченце приближава до тѣхъ и предлага:

— Вземете си теменужки, господа... Синички теменужки...

Дамитъ спиратъ за мигъ крѣсцитъ си, поглеждатъ малкото дете и прихватъ въ подигравателенъ смѣхъ — „Теменужки! Иди при ония господа!“ Детето смутено отсѣква настрана. Очитъ му се наливатъ съ сълзи. То се свива безпомощно до една празна пейка и стиска малкитъ сини китчици въ ржцетъ си... Едно дреширано куче, захапало кошничка — вжтръ съ нѣкакъвъ пакетъ — преминева край насъ и спира до детето. Смутено отъ шумящия потокъ отъ хора и то се присвива до празната пейка. Детето го милава и даватъ следъ малко се изгубватъ въ тълпата.

Ние съ Мавровъ продължаваме разговора си. — Погледни, другарю Мавровъ, не съществуватъ ли въ

Хроника

Съ настѣпването на новиятъ литературенъ сезонъ, ЛИКА на младитъ, ЛИКА на младото прогресивно изкуство, ще продължи излизането си редовно, като въ страницитъ му ще работятъ и ще се оформяватъ, всички ония прогресивни, честни и даровити млади творци, които сж доказали и които ще докажатъ, че могатъ да се нарекатъ такива. Страницитъ сж широко отворени за всички, които могатъ да бждатъ полезни, които носятъ изкуството и борбата въ сръдцата си. Нека си пожелаемъ, връзката която ни крепи и която ще ни крепи, никогато нито за мигъ да не бжде скъсана. На, работа!

Настоятелитъ ни, които напускаатъ досегашнитъ си адресъ и отиватъ въ градоветъ, нека ни съобщатъ новитъ си адреси и нека оставятъ за вѣстникъ си населенъ пунктъ! Желателно е навреме да съобщаватъ за исканитъ увеличения на броеветъ, за да не се повтарятъ досегашнитъ случаи, при които сме били поставяни въ невѣзможностъ да изпълняваме допълнителни поръчки.

Тѣй като отъ сега нататкъ вестникитъ и страницитъ ни ще излизатъ редовно, нека и нашитъ настоятели се отчитатъ редовно, за да не спжватъ работата ни, и съ това да пречатъ на дѣлото на цѣлата прогресивна младежъ, за повече свѣтлина, културенъ напредѣкъ.

Нашиятъ сътрудникъ Радой Ралинъ готви да сложи подъ печатъ литбсборникъ „Ударъ“, въ който ще участвуватъ млади прогресивни писатели.

Подъ уредничеството на нашитъ близки сътрудници Катя Георгиева и Иванъ Страхиновъ се подготвя издаването на единъ голѣмъ литературенъ сборникъ, при участито прецимно на млади литературни сили.

Къмъ нашитъ сътрудници. Пращайте ни дописки за културния животъ въ вашитъ градове и села. Не оставяйте неотбелязана нито една значителна културна проява, макаръ тя да е въ най-малкото и отдалечено селце.

тоя свѣтъ само противоречия, които рушатъ бждещето на човѣчеството? И то само поради това, че има хора съ... кучешки души и кучета съ човѣшки души!...

— Тѣй е! — казва Мавровъ и поглежда къмъ отсрещната пейка. Тя е празна. Дамитъ сж потънали въ морето отъ хора, а звездно съ тѣхъ и... жената, и кучето Морисъ!...

Печатница

Катя Георгиева-Варна

и животински стѣпки, заледени отъ студа.

Двамата вървѣха съ мѣжа. Заледения снѣгъ хрущеше подъ краката имъ. Навредъ лежеше тънко було отъ мъгла. Понѣкога ниско надъ пѣтя, надъ близкитъ ниви прелитаха врени ята: това на стародавния езикъ на селския опитъ значеше, че студоветъ ще продължатъ.

Търнатитъ, глогинитъ, брѣсвовитъ и дивитъ круши въ нивитъ покрай пѣтя бѣха онѣмѣли — никъкъвъ гласъ не издаваха, клонке не покрѣдваха.

Бѣснниятъ северенъ вѣтръ, се бѣ укрюшилъ, та равнината лежеше тѣй спокойна и притихнала подъ дебелата снѣгъ. Гората, на стотина крѣчи въ дѣсно отъ пѣтя сжщо бѣ онѣ-

имъ полили: свѣтлинитъ трептѣха, трептѣше като жива — и самата снѣжна равнина. Толкова бѣ чисто и ниско небето, че да викинешъ — ще те чуятъ звездитъ, да духнешъ — ще ги усмишъ! Небето къмъ крѣжозора бѣ сребристо-зелено. Дървесата и хѣлмоветъ — като че бѣха нѣкакви величави сѣнки, подгонени отъ вѣтъра и заледени отъ студа.

V

Отъ града до село го придружаваше единъ възрестенъ стражаръ.

Денътъ бѣ мраченъ, а земята — въ заледенъ снѣгъ, който нѣмаше намѣрение скоро да се топи. Пѣжтъ бѣ пуста и неотъпканъ — снѣгътъ както бѣ навалѣлъ, така си и стоеше. Тукъ тамъ личеха човѣш-

Легенди по изкуството.

Общественото значение на изкуството

Малцина сж ония, които от-
ричат общественото значение
на изкуството. Тя гледат, все-
още, на изкуството като само-
цел. Това гледище не може
да понесе научна критика.
Изкуството не е самоцел, а
средство въ борбата на човъ-
чеството. Като средство то, из-
куството, трябва да подпомага
общественото развитие, пре-
стъпвайки към действител-
ността от гледище на истори-
ческите развой. А то зна-
чи, че не трябва да се отря-
зва живота апатично, а да се
допомагат тенденциите на не-
говото историческо развитие.
За да се действа върху раз-
витието на живота, той трябва
да се познава основно.

Говорейки за романтикът на
Балзан, Дикенс и др. авто-
рът на „Анти Дюринг“ ги
оцени съ следните думи: „Тя
разобличиха пред света по-
вече политически и социални
истини, отколкото всички по-
литични, публичисти и морали-
сти взети заедно“. Тази оценка
дава много добра представа за
обществената значимост и ро-
ля на изкуството.

Да се даде въ правдиви ху-
дожествени образи съдържа-
нието на действителността, тя
трябва да се познава. Изкуст-
вото, което не може да отрази
действителността въ правдиви
образи няма и не може да има
обществено значение. Въп-
росът за правдивото изобрази-
ване на действителността е
въпрос за съществуването
на самото изкуство. Това се
дължи на факта, че правдата
е несъвместима съ идеалитъ
на сърдцата, чията рожба сж
тя. Истината въ живота изоб-
разена въ художествени обра-
зи превръща изкуството въ
оръжие противъ лъжата. А
борбата противъ този основни
врагове на човъчеството е бор-
ба обществена.

Художественият реализъм
трябва винаги решително да
се противопоставя на реак-
ционния реализъм, който мо-
же да бжде по-поголемо право-
подобен въ подробностите,
но основно противоположенъ
на историческата тенденция.
Образ на реакционния реали-
зъм никога не е обобщенъ
израз на действителността.

Центъра на художествената
литература е човъка като са-
моуличност от обществени от-
ношения, поставенъ да живее и се
бори въ многообразието на
живота. Затова е необходимо
писателя да познава това мно-
гообразие. „Да живее въ
общество и да си свободенъ
отъ обществото е невъзмож-
но. Човъшкото съзнание не е
нищо друго освенъ отношение
къмъ сърдцата, които го е оформи-
ла, като му е въздействувала
и на която то от своя стра-

на е действувало. Примъръ за
това е Ботевата поезия, като
непосредствен художественъ
изразъ на общественъ идеалъ
за даденъ исторически периодъ.
Съзнатитъ у насъ считатъ за луди,
глупава времето всъки почита.
„Богатъ“ е, казва, пъкъ го не пита
колко е души изгорилъ живи,
сироти колко той е ограбилъ
и предъ олтаря бога измамилъ...

Ботевъ енергично протести-
ра противъ неправилното от-
ношение къмъ народнитъ ре-
волюционери, смътани за „луди“
отъ известни срѣди. Давай-
ки художественъ изразъ на то-
зи протестъ, Ботевъ въздейст-
вува върху общественото мнѣ-
ние, като го насочва въ опре-
дѣлена насока и като го при-
общава къмъ идеалитъ на на-
роднитъ революционери. Безъ
това въздействие не бихме сти-
гнали до героичната епопея на
Шипка, не бихме имали днесъ
свободата си като народъ. По-
литически идеалъ на Ботевъ
не е негова измислица, не е
художествено хрумване, а е
непосредствено свързанъ съ
историческия периодъ.

Противопоставянето реалистич-
ното на романтичното е не-
правилно. Романтичното е ре-
алистичното изучаване на жи-
вота въ перспектива на исто-
рическата тенденция. Разбира се,
ние говоримъ за революцион-
ния романтизъмъ.

Художествения реализъмъ
има огромно познавателно зна-
чение, чрезъ което спомага на
читателя да се запознае съ
живота. Ето защо писателя е
длъженъ да отразява живота
въ самото творчество, да поз-
нава неговитъ социални руж-
нини, да долавя историческите
му тенденции и по този на-
чинъ да ориентира обществен-
но читателя. Изкуството като
средство помага на човъка да
познае живота и, следователно,
да действа по-добре въ него.
Въ това е заредена и общест-
вената значимост на изкуст-
вото.

Н. Доронски

Войната бушува съ нестихваща
сила. Заводи, обитателни квартали,
исторически паметници се хвърлятъ
въ въздуха всѣки денъ. Една къса
заповѣдъ — и хиляди хора умиратъ
или оставатъ безъ покривъ. Защо?
Кому сж нуждни тия жертви? Како
се купува съ тяхната цена?

„Новъ редъ се гради“, каз-
ватъ водачитъ на свѣта. Поз-
ватъ ли тия водачи? Желаете ли
да се запознаете съ тяхъ? Наба-
вете си тогава книгата, която
колегата Тоню Бербертовъ
слага подъ печатъ:

НИЙ ЧЕРТАЕМЪ СЖД-
БИНИТЪ НА СВѢТА

репортажни скици на днешнитъ по-
литически ржководител на свѣта.
Орешу предплати 10 лв. можете да
получите тая ценна книга.

мѣла, но многобройнитъ дър-
веса сочеха мотовато небе: тѣ
каточе се бѣха превърнали на
прести на самия горски духъ

Тѣкавъ негостоприеменъ бѣ
денятъ въ който Димитъръ се
завърна въ село.

Той бѣ раненъ въ една бит-
ка въ околноститъ на Манкяла
— не на друго мѣсто, а точно
въ главата.

Димитъръ не бѣ годенъ ве-
че за нищо.

Когато поледна известно вре-
ме въ военната болница въ
Добричъ, лѣкаритъ го изписа-
ха, а отъ шеба на полка му
издадоха увольнителенъ билетъ.

Той не само че си изгуби
говора, но и безуми. Само
че неговото безумие бѣ кро-
тко, като примирена скръбъ и
никого не заплашваше. Вой-
ната вече нѣмаше нужда отъ

такъвъ като него: ней й трѣб-
ва здрави хора...

Димитъръ не можеше нито
да говори, нито да мисли —
отъ полето на битката до сѣло
той стигна, като минаваше отъ
едни ржце въ други.

Тамъ нѣкъде у Димитра
смертта досѣгаше живота. И,
ако все пакъ той остана живъ
— то това се дължеше повече
на нѣкакво равновесие между
силитъ на живота и силитъ на
смертта... Дължеше се на
установяването на нѣкакви си
полуживоти — полусмъртъ. И то-
ва бѣ той — животътъ на Ди-
митра: ту сѣнка на полусмъртъ,
ту слабъ лжч на полуживотъ.

Предъ обѣдъ двамата прис-
тигнаха въ сѣлото.

По улицитъ, презъ които ми-

Никола Йорданов

ЗАВОДЪ

(изъ стихосбирката му „Моторни пѣсни“)

Заводъ. Надъ него облаци отъ димъ.
Народътъ простъ,
животътъ тежъкъ, скученъ —
животъ безъ маска и безъ гримъ, —
оажбено, свирепо куче.

И трѣбва да се бориш неуморно,
и трѣбва да си страшно упоритъ
за да изтръгнешъ отъ жмбитъ,
на туй настърхнало
въбсено псе,
парченце хѣбъ.

Възъ залитъ плющатъ каниши,
трансмисии скрипятъ
отъ всѣки жмтъ.

И става толкозъ душно,
че да дишашъ
не би могълъ спокойно,
съ пълна грѣдь.

А не далече пролѣтния вѣтръ
любе ниви, слънцето блести...
Дърветата опиратъ
въвъ небето...
а сѣнкитъ —
въ заводнитъ стени.

Но какъ е чуждо
и не е нужно тука,
съвсемъ забравено

това поле!
Една ржка изхвърли на боклука
идилинитъ съ синьото небе.
Защото мигъ на нѣкаква заблуда,
защото мигъ съ разменното сърдце,
би значело напразно да загубишъ
работнитъ си
жилави
ржце

И въ този шумъ

и трѣсъкъ на машини
ще трѣбва непременно да крещишъ,
да могатъ думитъ

разбрано да преминатъ
пространството, което ги дѣли.
И азъ крещѣхъ години —
чѣла вѣчностъ...
Долавяхъ, че и другитъ крещатъ —
машинитъ

завода и човѣка,
отъ най-затуления
тъменъ жмтъ.

И този крѣсъкъ стана сплавъ,
съ която
бронирахме живота си така,
че сложихъ ли му
пржтъ въвъ колелата —
ще счупишъ своята ржка...

И ти, заводъ, се мжчишъ
пакъ отъ горе
да трупаешъ димъ и сажди,
пластъ следъ пластъ.
Напразно! Ти ни учишъ да се боримъ —
ще снемемъ ние
слънцето при настъ.

Заводъ, притисналь съ мжка
толкозъ хора
съ осаждени на черенъ трудъ
лица,
едно сърдце въвъ тебе неуморно
пулсира съ хиляди сърдца.

наха, тичаха разпущнати отъ
училището деца, а жени или
кварахъ добиткъ на водопой,
или пъкъ отиваха съ котли на
кобилица — за прѣсна вода. Нѣ-
кои познаха човѣка въ изтрѣ-
панния шинелъ, войничката
шапка и ботушитъ.

Димитъръ вървѣше малко
приведенъ, съ страни залита-
ния — ту на една, ту на друга
страна.

Въ кжсо време новината се
разнесе и развълнува цѣлото
сѣло. На двора гостѣтъ бѣ за-
обикъ лень отъ чичо Никола-
вото семейство и отъ сѣседки.
Тѣ искаха да разбератъ нап-
раво отъ Димитъръ нѣщо за
своитъ близки — дали ги е срѣ-
щаль нѣкъде, живи и здрави
ли сж тѣ и кога ще се вър-
натъ... Но той мълчеше!

На стражара му бѣ неудоб-
но да съобщи, че Димитъръ
не може да говори.

Истината блѣсна като мъл-
ния!... Люца проплака тъй,
както се плаче на смъртъ.

— Божичко, не го ли вижъ-
дате — човѣкъ е онѣмѣль!...
Придружаващиятъ го до тукъ,
потвърди:

— Тѣй си е — когато го ра-
нили, човѣкътъ си изгубилъ
говора, а и нищо повече не
разбира отъ нашитъ човѣшки
работи.

Като чу тия думи на чужде-
ница, Люца падна въ несвѣстъ
на снѣга.

Това слиса надолжитъ. Тѣ
не знаеха — Люца ли по-
непредъ да свѣстатъ, или пакъ
Димитра — да посрѣщатъ...
Тжжно и претенко бѣ да гле-
да човѣкъ и завърналия се,

КНИГОПИСЪ

Получиха се въ редакцията:

Откоси — стихосбирка отъ
Борисъ Сираковъ. Книгата е
издание на библиотеката „Друмъ“.
Доставя се отъ автора: село
Угърчинъ - Ловешко — цена
5 лева.

Маркови кули — драмати-
зирана легенда въ 4 картини
отъ Тодоръ Хр. Дашковъ.
Доставя автора: ул. Султанъ-
тепе 4 — гр. Русе — цена 30 лв.
Книгата е издание на Общин-
скитъ театър — Русе.

Безпочвеният интели-
гентъ — отъ Михаилъ Зошен-
ко — преводъ на Л. Ст. — стр.
110. Цена 35 лв. Доставка Л. Ст.
ул. Сухиндолъ 59 — София —
Надежда.

Антология на българската
поезия — отъ Гео Милевъ —
стр. 207 — цена 35 лв. Доставка
„Новъ свѣтъ“ — бул. Донду-
ковъ 37 — София.

Младостъ — битови и коо-
перативни разкази отъ Нико-
ла Йордановъ — Чавдаръ, съ
предговоръ отъ Ю. Таневъ.
Книгата съдържа 32 стр. и стру-
ва 10 лв. Доставка се отъ ав-
тора: Никола Йордановъ —
ул. Василь Петлешковъ № 6
— София.

Край морето — разкази —
томъ втори отъ Йорданъ Вла-
ковъ — стр. 128 — цена 25 лв.
— доставя печатница „Новъ
животъ“ — София — ул. Царъ
Самуилъ 61.

Съзвездия — стихосбирка отъ
Александъръ Елинъ, съ пред-
говоръ отъ Людмилъ Стоя-
новъ — стр. 64, цена 35 лв.
Книгата се доставя отъ автора
— ул. Дебъръ 63 и отъ кни-
жарницитъ: „Новъ свѣтъ“ —
бул. Дондуковъ 37, Чипевъ,
Дановъ, Българска книжни-
на — Ялабинска 33 — София.
„Бразда“ — двуседмично спи-
сание за обществена култура
и стопански въпроси — редакторъ
Христо Стойковъ — София
год. V — книжка 13.

Десетъ — годишенъ отчетъ
на Добруджанското Женско
Културно-просвѣтно Благо-
ворително Д-во — Варна — стр.
43 — цена 10 лв. Отчетътъ съ-
държа интересни данни за про-
явената отъ дружеството дей-
ност, отъ основаването му
до днесъ, въ която е отразена
неравно съ културно-просвет-
ната и благотворителна про-
ява и борбата за Добруджа.

Подъ редакцията на нѣ-
колцина наши прогресивни пи-
сатели, подготвя се въ столи-
цата издаването на литерату-
ренъ сборникъ посветенъ на
поета Николай Хрелковъ. Въ
сборника ще участвуватъ пре-
димно млади сили отъ столи-
цата и провинцията.

Писателътъ Марко Марчев-
ски работи понастоящемъ въ
ху превода на втория томъ отъ
книгата „Отъ Хераклитъ до
Дарвинъ“, както и върху дра-
матизирането на повестта си
„Калоферъ войвода“.

и потъналитъ въ скръбъ него-
ви близки! А самиятъ Димитъръ
стоеше равнодушенъ къмъ
всичко и всички... Отвreme-
навреме ржцетъ му правѣха
несъзнателни погрѣпления, а
главата му тѣй бѣ натежала
— каточе не принадлежеше на
снатата му.

И, като отнесоха Люца въ
кжщи, отведоха и Димитра тамъ.
Народътъ се разпрѣсна —
останаха нѣколко близки же-
ни. Чина Николица заплака и
започна да нарежда скръбта
си: тя оплакваше едновременно
и дѣщеря си, и своя не-
щастенъ зетъ...

На друга страна пакъ Велка
и Стоянко скитѣха като оби-
дени кученца. А чичо Никола
се мжчеше да прибори скръбъ-
та си и запази видимо спокой-
ствие. Докато близкитъ на чи-

Редактор-стопанин Стоян Дичев

Театрални студии

Немирович Данченко на репетиция

(Продължение от брой 31)

Значи отначало е нужно само едно уговаряне: вярно ли е усвояна мисълта на автора, еднako ли се е преломила тя в режисьорското и актьорско съзнание? Това уговаряне трябва да бъде пълно, защото, дори ако сега, в дадения момент на репетицията, различното и да изглежда съвсем дребно, после то ще доведе до резултати съвсем противоположни на замисля. Невърно възприетата мисъл ще накара да затрептят не сжитите нерви, не сжитите струни, които трябва да се накарат да звучат в този случай. Всичко това ще отведе на лъжлив път актьорската интуиция, а темпераментът му само ще задълбочи грешката.

И ако Немирович Данченко види, че актьорът чувства не това, че живее не с това, той му помага да открие между текста на ролята всичко, което е скрито под думите, за да разбере, по тоя начин, мисълта на автора и после да я претвори в действие, да може по-лесно да претвори думите на ролята в свои собствени думи.

И така мисълта е установена с пълна яснота, представително, чрез най-подробна характеристика на всички действия, привички, влечения на образа, установена е вече „ядката“ на образа — същността на вътрешното му съдържание. Сега трябва да се намърят сръдства за воплощение на отбелязаната мисъл от тази част на ролята — сръдства единствено верни: психологически и театрално.

Владимир Иванович започва да търси заедно с актьора правилното самочувствие или както той казва „чувственото или емоционално зърно на образа“ в известна сцена. Това е извънредно тънка, почти неуловима работа за страничния наблюдател. Тук се вземат предвид всички обстоятелства — външни, и вътрешни. Напримър, самочувствието на София в третото действие на пиесата „Отъ ума си тегли“: балетът, музиката, танците, атмосферата на любов, близостта на любимия човък и съзнанието на собственото очакване.

Николица се стремѣха да внесат шогде успокоение, неочакваният гост седна и се загледа предъ себе си — както искаше да си спомни нѣщо скъпо.

Надъ Димитра, въ единъ отъ жглитѣ на стаята стоеше правъ непознатиятъ, който го бѣ довелъ до тукъ.

— Стига сте ми плакали, ви казвамъ! Люца, и ти — жена, виж тамъ — деца, засрамете се отъ хората! Какво сте ревнали?... За туй ли си дойде Димитъръ — да го оплаквате? Нищо не е изгубено, може да му се помогне на човѣка! — викна сърдито чичо Никола и искаше да примори истината, скръбта — сѣ нѣкаква неопределена надежда въ бъдещето.

Следъ като попригихна плачѣтъ, непознатиятъ човѣкъ —

рование и сила, и московско — свѣтското възпитание, както и сантиментално романтичния отенѣкъ на преживявания за пръв път „романъ съ прѣчки“. Отъ тукъ възникватъ редъ последователни актьорски задачи, безъ които актьорътъ не може да действа т. е. не може да живѣе на сцената.

Но при работа всѣкога се указва, че не е достатъчно да се опише съ думи „чувственото зърно“, колкото и подробно да бъде описанието. Ето тукъ на Владимир Ивановичъ благодарение на огромната му житейска опитност, на извънредната острота на погледа и най-тънката му чувствителност, често се отдава чрезъ една единствена подробност, да направи самочувствието на актьора съвършено жизнено. Тази „една единствена“ подробностъ възбужда фантазията въ необходимата насока, засява да трептятъ нервитѣ и при това не само презъ сегашната репетиция, но и въ по-нататъшната работа надъ ролята. Владимир Ивановичъ често прибѣгва къмъ живъ показъ. Въ повечето случаи той прави това така, когато не може да се обясни съ думи разликата на психологичнитѣ отсѣвки. Неговиятъ показъ всѣкога е само намекъ за позата, интонацията, мимиката — намекъ, който не бива да се копира буквално, а може да се разбере, да се почувства, а следъ това актьорътъ самъ да върши своето дѣло. Неговата артистичностъ е толкова голяма, че такъвъ намекъ обикновено открива самата същностъ на характера. Скъпернически, но насоченъ точно въ целта, този показъ за единъ мигъ каточе открива това, което е плътъ и кръвъ на образа. Точно определено сръдство Владимир Ивановичъ никога нѣма да покаже на актьора. Това е работа на актьорската индивидуалност, на неговата искреностъ и вкусъ.

Когато сж се разбрали по съществото на мисълта и по „чувственото зърно“ на образа, когато сж ясни задачите, когато е ясно, какъде е насоченъ темперамента, Владимир Ивановичъ казва на актьора: *сдѣла*

сж широкитѣ плещи, дългитѣ прошарени мустаци и синитѣ очи, се приближи къмъ чичо Никола, извади отъ вътрешния джобъ на шинела си единъ сгнѣнатъ листъ и му го подаде:

— Това е уволнителния му билетъ. Какво да се прави...

— Ти за туй си дошелъ, значи — да ми го предадешъ? — обрѣна се чичо Никола къмъ непознатия.

— Трѣбва да трѣгвамъ за града, Току вижъ — мръкнало се. А както отива времето — може и да завали.

— Ний не можемъ да те задържаме, но почакай да ти отрѣжѣ малко хлѣбъ.

Като взема храната, човѣкътъ си трѣгна.

Нови насоки на културата-мисията на славянството

отъ Георги Драгановъ — Ямболъ — 1940 год.

Живѣемъ въ епоха на голѣми сътресения и борби, епоха, въ която тъмнитѣ сили на единъ старъ свѣтъ водятъ предсмъртенъ двубой съ новото, което бавно и сигурно идва въ живота, за да създаде ново време, съ нова култура и нови отношения между хората. Културата на човѣка, взета като цѣлокупно идеологическо отражение на неговиятъ животъ, сжщо изпитва върху себе си влиянието на тия сътресения и борби и героичнитѣ напѣни за отхвърляне на старото и отвърждаване на новото. И както въ живота сжществуватъ хора, съловия и цѣли страни напредничави или назадничави, тъй и културата се дѣли на западаща т. е. такава, която носи и се мѣчи да запази въ себе си старото, и на възходяща — такава, която отразява въ себе си всестраннитѣ усилия на новитѣ идеи за осъществяването на едно по-свѣтло утре. И отъ тукъ предъ насъ естествено изникватъ въпроситѣ: кое е именно възходящото въ живота и кои сж неговитѣ сили, на какъде води пътя на цѣлокупното общество въ развитието?

Навремененъ опитъ за отговаряне на последния въпросъ (само на последния), е направилъ съ студията си „Нови насоки на културата“, Георги Драгановъ. Като изхожда отъ безспорната истина, че всичко въ природата се движи, въ началото на своята книга той се опитва да докаже съ редица ценни исторически данни, движението на човѣшката култура.

Неспирайки се, обаче, на въпроситѣ: кои сж движещитѣ сили на живота и на общественото развитие, Г. Др. прави основна грѣшка, която го води вмѣсто до исторически — вѣрно и научно разрешение на сложната задача, до повърхностното, идеалистическо разглеждане на събитията и фактитѣ. И той казва: „Културата е резултатъ на духовно развитие на човѣка“ и „Колкото е по-издигнато(?) човѣшкото общество, толкова и културата бѣде по-издигната и прогресираща.“ Добре — ами кой тогава обуславя духовното развитие на човѣка и издига човѣшкото общество? Ако авторътъ на тази книга се бѣше сръблъ да отговори на тритѣ посочени по-горе въпроси, а не само на последния отъ тѣхъ, тази грѣшка би се избѣгнала. Но като не отговаря на това, той стига до нови по-задълбочени и невѣрни твърдения. Така напримѣръ: той посочва съвършено правилно общия културенъ упадѣкъ, който залива страниѣ на цѣла Европа, при

все че този упадѣкъ е характеренъ не само за Европа, а за цѣлото съвременно общество.

Др. се спира само съ установяването на този фактъ. Безспорно културата на официална Европа запада, но значи ли това, че подъ нея въ дълбокиѣ низини на живота на всички Европейски страни не се ражда една нова, напредничава култура, макаръ за сега да е гонена, притисквана и задъшвана отъ първата. Не може да се разбере, обаче, безъ да се разгледа (и сжщо да се разбере), цѣлокупниятъ животъ на съвременното общество и ония групови различия и поддѣления, които сжществуватъ и сж основа на всички общественно политически борби въ него. Така, че като причини за културния залѣзъ на Европа не бива да се сочатъ, както е направилъ Г. Д. завоевателния духъ, който е обхваналъ Европа, и израждането, защото тия нѣща не могатъ да се взематъ за обяснение, преди самитѣ тѣ да се обяснятъ. Тѣхното обяснение, обаче, не е наша задача. И сега въ противоположностъ на „завоевателния духъ“ който е каточе ли една абсолютна величина въ човѣшкия животъ, независеща отъ никакви причини, за основна движеща сила и главна причина за даване нова възходяща линия на културата, авторътъ посочва миролюбие на славянитѣ. На пръвъ погледъ изборътъ е сполучливъ. Войната винаги, дори като не се забравя, че понѣкога тя има и прогресивно значение, е спирала и спира за малко или повече културния пътъ на човѣшкото и обратно: мирътъ всѣкога е билъ благоприятенъ за разрастването на културата. Но заради това само и заради миролюбието на славянитѣ, да се говори вече за нѣкаква „мисия на славянството“ е още твърде прибрзано. Историята има своя логика и свой пътъ на развитие, и вънъ отъ тѣхъ не може — неправилно е да се обяснява, което и да е общественно събитие. Ако днесъ на славянството е отредено да играе една напредничава роля, то за това ний най-малко не спомага миролюбието на единъ кротѣкъ синеокъ селянинъ отъ Шумадия или добродушието на единъ гостоприемникъ простъ шопъ отъ Софийско, които съ нищо не сж по-прогресивни отъ нѣкой съзнателенъ работникъ или интелегентъ отъ кой да е индустриаленъ центъръ въ Франция или Германия. Не допринасятъ тѣхъ за нея и християнско социалистическо утопичнитѣ идеи на Достоевски, Толстой, Кропоткинъ, нито проповѣдитѣ на Дъновъ. А преди

всичко не може въобще да се говори и за „специална“ мисия на славянството, защото това значи, да се създаде една нова расова теория, която съ нищо не ще бѣде по-научна отъ чуждитѣ такива (които ние отричаме), и ще се различава отъ тѣхъ само по простата причина, че ще бѣде благоприятна за насъ. А да се изпадне въ тази грѣшка, само заради благоприятнитѣ за славянитѣ изгледи, не е съвсемъ благоразумно. Ако днесъ се говори на истина за роля на славянството, то главната, ако не единствената, причина за това е, че сръдъ разгарящата се нова свѣтвна война, най-голямата славянска страна е, поне за днесъ, най-праволинейната, най-искренниятъ и сигуренъ защитникъ на мира, желанъ отъ всички народи, и — нека се опитаме да признаемъ това — въ тази страна се създава едно ново общество и се гради нова грамадна култура, които, ако не съ друго, съ своята самобитностъ, привличатъ вниманието на всички. И още: че въ своето искрено желание да запазятъ неутралитета и независимостта си, малкитѣ славянски народи, повече или по-малко се обръщатъ за подкрепа и сигурна защита къмъ тази страна. (Засилването стопанскитѣ и културни връзки, което направиха правителствата на България, Югославия и други страни ясно говори за това). Така обединено въ името на мира и свободата си, славянството, има да изиграе една положителна роля въ днешнитѣ критични времена, които надвисватъ надъ свѣта.

Ето това е трѣбвало да разбере, струва ми се, и да каже книгата си Георги Драгановъ, единствената съвсемъ мѣничка, но основна теоритична и методологична грѣшка на която е, че разглежда културата като идеологическа проява на човѣшкия животъ.

За всѣки случай, като опитъ за общественно поставяне на единъ твърде навремененъ и злободневенъ въпросъ книгата му заслужава да бѣде прочетена отъ всѣки.

Дим. Бозаковъ

Абонати, платете си абонамента, на който единствено разчита вестникъ. Съ записъ или чисти пощенски (гербови) марки всѣки отъ васъ може да изпрати сумата до редакцията на вестника.

Вашата редовностъ ще укрепи дѣлото на вестникъ Завой, за да продължи той да бѣде трибуна на независимата и честна мисълъ.

Мръкна.

Завалѣ снѣгъ на парцали.

Къщитѣ въ село, върхаритѣ надъ лозята, синиятъ далеченъ кржгозоръ — всичко, всичко се изгуби, потъна въ мрачинитѣ и снѣжния валежъ. Изчезна небо, изчезна въ нощта — селото, пѣтищата, тревожния животъ на хората отъ тила.

Бѣсниятъ северенъ вѣгъръ пищѣше надъ селото.

VI

Мжно бѣ за семейството на чичо Никола — да се примори съ нещастieto, което го сполетѣ. Странданията станаха общи — тѣ потиснаха и млади, и стари.

Здържанъ бѣ само чичо Никола. Той излѣзе твърдъ на воля, но срещу това пъкъ отбѣгваше хората — по цѣли дни

не се показваше на улицата, стана самотенъ и предпочиташе да се заглавява съ нѣкаква работа въ обора. Не можеше да гледа той нито къщитѣ си като страдатъ, нито Димитра — деня и ноща да мѣчи, да не може дума да продума.

— Какъвъ замина отъ село, а какъвъ се завърна! — казваше си чичо Никола и тежка въздишка се изтрѣгваше отъ гърдитѣ му.

Най-видимо бѣ страданието на бременната Люца и чина Николица. Отъ скръбъ посвоя мжжъ Люца подпоти дългитѣ си плитки подъ дрехата — сжщо като следъ смъртъ на близъкъ! А чина Николица презъ денъ — презъ два, все на гробищата отиваше — тамъ мжжата си да изплаче. Като вижда

ше всичко това, чичо Никола имъ се сопваше понѣкога, но напразно: Люца и майка ѣ си знаеха своето, а той — затвореността и здържаната си тѣга.

— Ако и азъ падна духомъ, къщата ще заприлича на жива гробница! Женитѣ сж си все жени — нека плачатъ да се наплачатъ... Това, което приказкитѣ не могатъ да сторятъ, ще го стори времето! — често си казваше той, безъ самъ да може да предвиди — кога ще дойде краятъ на тия претенции мжжи.

Но тукъ, и времето не помагаше: привичка стана на чина Николица да ходи на гробищата, а Люца — съ хора да не се сръща.

(следва)